

RESEARCH ARTICLE

Рейтингування студентами діяльності науково-педагогічних працівників як інструмент студентоцентрованого навчання

Ольга Ярошенко^{1*} ¹Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна* o.yaroshenko@ihed.org.ua

Анотація

У статті наголошено, що у контексті входження України до Європейського простору вищої освіти розширюється спектр дидактичних принципів, серед яких вагомості набуває принцип студентоцентрованого навчання. Виходячи з суті студентоцентрованого навчання, посилюється відповідальність здобувачів вищої освіти не лише за індивідуальні результати навчання, а й за складники, що впливають на неї, одним із яких є оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників здобувачами вищої освіти. Відтепер студенти вітчизняних закладів вищої освіти причетні не лише до розроблення, удосконалення та оцінювання освітніх програм, але й до оцінювання професійної діяльності викладачів. Для цього заклади вищої освіти розробляють відповідні нормативні документи, практикують проведення опитувань «Викладач очима студентів».

Зазначено, що провідні світові системи освіти мають вагомий вплив на працездатність із студентського оцінювання професіоналізму та особистісних якостей викладачів, а студентські оцінки викладання (SET) слугують підставою для кар'єрного росту, збільшення посадового окладу тощо. Вітчизняний досвід студентських оцінювань науково-педагогічних працівників не настільки тривалий та успішний і перебуває на етапі становлення. Відтак виникає низка проблем, результативне розв'язання яких залежить від внутрішнього нормативного забезпечення процедури проведення студентського оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників, одержання достовірних результатів та подальшого неупередженого їх використання.

Акцентовано увагу на тому, що психологічні аспекти суб'єкт-суб'єктних стосунків викладача і студентів позначаються на оцінюванні науково-педагогічних працівників, тому його результати не слід абсолютизувати, а підкріплювати і перевіряти за допомогою інших видів оцінювань. За допомогою анкетного опитування викладачів вітчизняних закладів вищої освіти з'ясовано загалом довірливе їхнє ставлення до результатів студентського оцінювання.

Наголошено на необхідності виваженого використання зарубіжного досвіду студентських оцінювань. За доволі тривалий час використання студентського рейтингу (понад 50 років) зарубіжним університетам вдалося уникнути низки ризиків та забезпечити студентським рейтингом лідерські позиції в оцінюванні діяльності науково-педагогічних працівників. Незважаючи на це, зарубіжні дослідники неоднотайні у думці щодо ефективності та об'єктивності студентських рейтингів через вплив на їх результати гендерної упередженості деяких студентів, фізичної привабливості науково-педагогічного працівника, різної мотивації студентів до навчання тощо.

Зроблено висновок про важливу роль оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників здобувачами вищої освіти як чинника запровадження студентоцентрованого навчання, вказано на необхідність вивчення зарубіжного досвіду студентських оцінок викладання (SET) та його поширення, але з урахуванням і недопущенням розкритих у статті ризиків щодо повноти достовірності студентських оцінювань.

Ключові слова:

науково-педагогічний працівник, студентоцентроване навчання, студентський рейтинг, студентська оцінка викладання (SET)

Мова статті:

українська

Отримано:

16 травня 2022 р.

Прийнято:

11 червня 2022 р.

Опубліковано:

20 серпня 2022 р.

Цитування:

Ярошенко, О. (2022).

Рейтингування студентами діяльності науково-педагогічних працівників як інструмент студентоцентрованого навчання. *Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство»*, 13, 46-54. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2022-13-46-54>

Вступ

У Європейському просторі вищої освіти навчання і викладання є студентоцентрованими. Університет має забезпечити сприятливі умови для навчання студентів з різними потребами і здібностями. Він покликаний плекати культуру і створювати середовище, у яких студенти і викладачі навчаються один в одного (European Forum for Enhanced Collaboration in Teaching, n.d.).

Реалізація принципу студентоцентрованого навчання робить здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників рівноправними суб'єктами освітнього процесу та передбачає:

- «заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу;
- створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії;
- побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу» (Закон України, 2014, ст. 1).

У вітчизняній практиці з поміж різних видів оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників актуальності набувають студентські рейтинги. Студентський рейтинг – поширений вид оцінювання діяльності викладачів, який понад півсторіччя практикують зарубіжні заклади вищої освіти.

Наведене вище актуалізує оцінювання здобувачами вищої освіти якості освітнього процесу і, зокрема, викладацької діяльності науково-педагогічних працівників. В умовах університетської автономії рейтингування студентами діяльності викладачів має не лише загальні ознаки, а й характеризується низкою особливостей, які потребують аналізу, порівняння, формулювання висновків та поширення передових ідей у практику закладів вищої освіти України.

Мета статті – на підставі наявної у наукових публікаціях та на сайтах закладів вищої освіти інформації про оцінювання студентами діяльності науково-педагогічних працівників, а також анкетування викладачів схарактеризувати сучасний стан студентських рейтингів й оцінок викладання (SET), окреслити їх можливості в реалізації принципу студентоцентрованого навчання.

Методи дослідження

У дослідженні використано аналіз вітчизняних і зарубіжних практик оцінювання студентами діяльності науково-педагогічних працівників, порівняння та узагальнення підходів до одержання та використання студентських оцінок викладання (SET) у вітчизняних і зарубіжних закладах вищої освіти; анкетне опитування науково-педагогічних працівників 41 закладу вищої освіти України.

Результати дослідження

Як засвідчують внутрішні нормативні документи закладів вищої освіти та наукові публікації (Сосницька, Глікман, 2017; Сорока, 2014) принцип студентоцентризму є головним у Болонському процесі.

В реалізації принципу студентоцентрованого навчання важливу роль відіграють дві обставини. Перша полягає в тому, що реалізація цього принципу детермінує необхідність усвідомлення здобувачами вищої освіти їхньої ролі в удосконаленні освітнього процесу, а також активної участі в оцінюванні як освітніх та навчальних програм, так і діяльності та особистісних характеристик науково-педагогічних працівників (Закон України, 2014; European Forum for Enhanced Collaboration in Teaching, n.d.). Цим зумовлене зростання уваги управлінців вітчизняних закладів вищої освіти до запровадження студентських

рейтингів, результати яких стають предметом порівняння та прийняття відповідних адміністративних і кадрових рішень.

Друга обставина зумовлена потребою у максимальному забезпеченні якості вищої освіти всіма учасниками освітнього процесу. «Навчання і викладання є колегіальним процесом, що передбачає співпрацю всередині університету та між університетом і суспільством» (European Forum for Enhanced Collaboration in Teaching, n.d.). Оскільки якість освіти є спільним надбанням викладачів і студентів, то не лише викладачі повинні оцінювати результати навчальної діяльності студентів, а доцільно, щоб студенти мали змогу висловитись щодо досконалості викладання дисципліни кожним науково-педагогічним працівником, оцінити професійну майстерність та особистісні риси своїх наставників, важливі у викладацькій діяльності.

Порівняно із зарубіжними практиками, студентський рейтинг у вітчизняних університетах не настільки поширений і почав застосовуватись не так давно. Між тим, багаторічний (понад 50 років) досвід багатьох країн використання студентської оцінки викладання (SET) свідчить, що цей вид оцінювання є підставою для прийняття кадрових рішень та просування кар'єрними сходами (Boring, Ottoboni, Stark, 2016). У США – це основний спосіб атестації викладачів. Вочевидь практика застосування такого оцінювання пройшла тут тривалий апробаційний період, під час якого були нівельовані окремі ризики щодо об'єктивності студентських оцінок. Як зазначає Ткаченко, «оцінювання педагогічної діяльності викладачів студентами у ВНЗ США здійснюється для того, щоб підвищити якість навчального процесу і статус викладача за службовим рангом; вдосконалити якість викладання навчальних дисциплін; надати певні надбавки до зарплати викладачам, які майстерно здійснюють викладання; порівняти результати діагностування певного педагога, який викладає початкову дисципліну в групах з різним якісним рівнем знань студентів і досягнення педагога, який викладає навчальну дисципліну на різних курсах і факультетах» (Ткаченко, 2011).

У студентських рейтингах застосовується як опосередковане, так і безпосереднє оцінювання. Опосередковане стосується змісту й методики викладання навчальних дисциплін, а його результати стають визначальними для формулювання висновку про досконалість викладання і навчання студентів кожним науково-педагогічним працівником.

Безпосереднє оцінювання передбачає оцінку здобувачами вищої освіти особистісних якостей викладача, його ставлення до студентів. У вітчизняній практиці доволі поширеним видом цього оцінювання є опитування «Викладач очима студентів». Слід зазначити, що зарубіжні практики, зважаючи на принцип толерантності, поступово відходять від безпосереднього оцінювання діяльності викладачів.

За основні індикатори студентського оцінювання у зарубіжній практиці обрано: особистісні якості, володіння змістом навчальної дисципліни, комунікація зі студентами, професійна майстерність, технологія викладання, управління аудиторією. (Calaguas, 2012).

Аналіз вітчизняної практики студентських рейтингів діяльності науково-педагогічних працівників показав, що з поміж доволі чисельних критеріїв оцінки, увиразнюються декілька груп, серед яких домінують:

- 1) чіткість і зрозумілість вимог (включаючи поточне та підсумкове оцінювання навчальних досягнень студентів);
- 2) достатність і доступність нових знань;
- 3) стиль спілкування зі студентами під час навчальних занять;
- 4) можливість позанавчального консультування з освітніх і дослідницьких питань;
- 5) викладацька майстерність/досконалість викладання і навчання.

Аналіз кожної групи засвідчив, що студентська оцінка базується, щонайперше, на суб'єктивному сприйнятті здобувачем вищої освіти діяльності викладача і формується під впливом симпатії, антипатії до того, як він працює, яке ставлення проявляє до студентів, власної діяльності тощо. Тобто, оцінювання особистісних рис викладача домінує над

оцінюванням якості навчання і викладання, а тому формування студентської оцінки відбувається інтуїтивно. Для об'єктивної оцінки студентами професійної майстерності викладачів цього недостатньо, необхідно розумітись на її складниках і володіти методичними знаннями та уміннями. Мусимо зазначити, що в педагогічному сенсі студенти не настільки готові, ніж експерти, об'єктивно оцінювати діяльність викладачів. Хоча, зважаючи на те, що студенти вивчають багато дисциплін, викладачами яких є різні науково-педагогічні працівники, вони мають можливість співставити/порівняти чимало аспектів викладання і на підставі цього здійснювати оцінювання, результати якого заслуговують на сприйняття й урахування під час атестації чи щорічного рейтингування науково-педагогічних працівників.

Цілком очевидно, що через суто психологічні чинники робити висновки про ефективність діяльності викладача на підставі одноразового опитування невеликої кількості студентів (однієї групи, підгрупи) слід з великою обережністю. Проте, зібравши упродовж кількох навчальних років репрезентативну кількість студентських оцінювань, керівництво відповідних структурних підрозділів закладу вищої освіти може скласти загальну думку про професіоналізм викладача, безпомилково виявити, які його особистісні риси та професійні дії імпонують студентам, отримати від безпосередніх одержувачів освітніх послуг інформацію про якість їх надання, зібрати побажання щодо подальшого вдосконалення освітнього процесу.

Студентська оцінка викладання (SET) важлива не лише на інституційному, але й на особистісному рівні. Вона приносить неодмінну користь викладачам, котрі вимогливо ставляться до своєї професійної діяльності і вболівають за її ефективність. Думки дослідників з приводу того, наскільки викладачі довіряють студентським рейтингам, розходяться. Тому у проведеному відділом інтеграції вищої освіти і науки Інституту вищої освіти НАПН України анкетуванні респондентам було поставлено запитання: «Наскільки об'єктивно, на Вашу думку, студенти оцінюють діяльність викладачів?». До нього пропонувалось чотири варіанти відповідей: а) об'єктивно, б) радше об'єктивно, ніж необ'єктивно, в) радше необ'єктивно, ніж об'єктивно, г) необ'єктивно.

Відповіді на поставлене запитання було одержано від 209 викладачів із 41 закладів вищої освіти. Вважають студентське оцінювання необ'єктивним лише 1,4 % респондентів, об'єктивним – 14,4 %, радше об'єктивним, ніж необ'єктивним – 62,2 %. Тобто, сумарний показник думки викладачів про загалом об'єктивне студентське оцінювання дорівнює 84,2 %. Як бачимо, вітчизняні науково-педагогічні працівники загалом позитивно сприймають студентський рейтинг як вид оцінювання власної викладацької діяльності. На нашу думку, це дозволяє науково-педагогічним працівникам порівнювати самооцінку з оцінкою тих, кого вони навчають, вносити корективи у свою професійну діяльність задля удосконалення викладацької майстерності. За такого загалом позитивного ставлення респондентів до студентських рейтингів вважаємо, що керівникам закладів вищої освіти немає сенсу ігнорувати думку студентів, адже результати студентських рейтингів надають їм слушну інформацію про здобутки викладачів, особистісні якості, що імпонують студентам, а також інформують, на що варто звернути увагу, організовуючи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників.

І все ж, виходячи із суто психологічних причин, детермінованих суб'єкт-суб'єктними стосунками по лініях «студент-викладач», «академічна група/підгрупа – викладач», студентська оцінка викладання може бути або завищена, або занижена. Наприклад, одного й того ж викладача по-різному можуть оцінювати студенти, мотивовані на навчання, і студенти, яких більшою мірою цікавить отримання позитивної оцінки, а не здобуття ґрунтовних знань.

Деякі зарубіжні автори зазначають, що врахування результатів SET у вирішенні кадрових питань, оплаті праці несе в собі ризик свідомого чи несвідомого послаблення викладачами вимог до підготовки студентів. Налаштовуючись на очікування студентами високих балів з дисципліни/дисциплін, котру вони викладають, дехто з викладачів

вдається до зменшення обсягу засвоюваного матеріалу, завищення балів, зменшення кількості завдань для самостійного опрацювання тощо.

Спираючись на результати досліджень, проведених вченими різних країн, Cagri Tugrul Mart оприлюднив власні результати дослідження внеску студентських рейтингів в ефективність навчання (Cagri Tugrul Mart, 2017) Дослідник дійшов висновку, що рейтинг студентів не може бути єдиним мірилом ефективного навчання, але встановлення з його допомогою зворотного зв'язку зі студентами позитивно впливає на підвищення кваліфікації викладачів, котрі зацікавлені у досконалості викладання і навчання. Тобто, студентський рейтинг загалом впливає на підвищення якості викладання в університеті.

Стосовно того, що студентські рейтинги (в основному) не вимірюють якість викладання, висловлюються чимало зарубіжних авторів. Зокрема, Weinberg, Bruce A., Belton M. Fleisher and Masanori Hashimoto у публікації «Evaluating Teaching in Higher Education» (2009) зазначають, що на репрезентативній вибірці студентів чисельністю 500 студентів, котрі вивчали одну й ту саму навчальну дисципліну, було проведено дослідження залежності між рейтинговою оцінкою студентом викладача й оцінкою, котру студент отримав на екзамені з навчальної дисципліни. Як зазначають дослідники, прямої/пропорційної залежності не було виявлено. Водночас було встановлено упередженість студентів щодо статі та національності викладачів.

Схожі результати отримали Anne Boring, Kellie Ottoboni та розкрили у статті Student evaluations of teaching (SET) are widely used in academic personnel decisions as a measure of teaching effectiveness (2016). Результати, одержані з інтервалом близько 10 років, виявились схожими: студенти схильні до завищення балів викладачам чоловічої, а не жіночої статі, віддають перевагу й оцінюють вищими балами не обсяг і рівень знань, а особистісні якості викладача та уміння створити сприятливу атмосферу в аудиторії. Це робить сумнівною впевненість у тому, що результати SET є тією мірою ефективності викладання, що дає підстави для прийняття кадрових рішень.

Також студенти можуть вище оцінювати викладачів, котрі поблажливо ставляться до завищення оцінок. Про це відзначено у статті (Stroebe, 2020). У зарубіжних наукових публікаціях піднімаються також питання впливу фізичної привабливості викладачів на результати студентського рейтингу.

На відміну від зарубіжних публікацій, серед вітчизняних нам не зустрічались такі, що розкривають вплив на об'єктивність студентського рейтингу гендерної упередженості чи очікувань високої оцінки за вивчення студентом навчальної дисципліни.

Розглянуте вище доводить, що покладатись лише на думку студентів і вважати студентський рейтинг повністю об'єктивним, а тому основним видом оцінювання діяльності викладачів, не варто. До такого висновку ми дійшли на підставі результатів проведеного аналізу обговорень цього виду оцінювання і дискусій з його приводу у зарубіжних публікаціях (Policies for Evaluating Faculty..., n.d.; Stroebe, 2020; Boring, Ottoboni, Stark, 2016; Esarey, Valdes, 2020)

Водночас ігнорувати чи недооцінювати результати студентських рейтингів також не варто. Разом з індивідуальним та експертним оцінюванням вони посилюють об'єктивність такого складника внутрішнього забезпечення якості освіти, як оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників.

Ландшафт зарубіжної практики студентських оцінювань діяльності науково-педагогічних працівників не обмежується інституційними рамками оцінювання, а виходить за їх межі. До прикладу, популярним є веб-сайт RateMyProfessors.com (RMP), на якому студенти різних країн оцінюють своїх викладачів.

Порівняно із зарубіжними практиками, вітчизняні заклади вищої освіти розглядають студентські рейтинги як допоміжний вид оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників і не завжди враховують їх при виведенні індивідуального щорічного рейтингу викладача. Та навіть урахування студентських оцінок викладання суттєво не впливає на

індивідуальний рейтинг науково-педагогічного працівника через невисокий сумарний бал студентського оцінювання, який практикують у вітчизняних закладах вищої освіти.

Анонімність опитувань студентів та адресне доведення його результатів конкретному науково-педагогічному працівнику з етичних міркувань є доречним. Проте вважаємо, що здобувачі вищої освіти мали б знати їх також. Це б формувало імідж викладача, допомагало студентам наступних курсів обирати вибіркові дисципліни, керівників своїх кваліфікаційних робіт, гуртки тощо.

Все зазначене вище свідчить про глобальний характер студентських рейтингів та окреслює значення студентських оцінок викладання (SET) у студентоцентрованому навчанні.

Висновки

Провідні світові системи освіти, опікуючись встановленням професійної спроможності науково-педагогічних працівників, упродовж десятиріч відпрацювали процедурно та за змістом оцінювання діяльності викладачів здобувачами вищої освіти. Порівняно з ними вітчизняні практики мають значно менший досвід студентських рейтингів діяльності викладачів та студентоцентрованого навчання.

Незаперечну цінність студентських оцінок викладання (SET) вважаємо в тому, що вони надають науково-педагогічним працівникам можливість здійснювати рефлексію власних здобутків і недоліків у викладанні і навчанні, вживати заходи з підвищення кваліфікації, модернізації навчальних програм, інформують про перебіг студентоцентрованого навчання, забезпечують керівництво університету інформацією про розвиток кадрового потенціалу в інтерпретації здобувачів вищої освіти як основних споживачів освітніх послуг. І все ж, студентські оцінки викладання (SET) не вимірюють ефективність навчання та перебувають під впливом різних чинників, зокрема гендерної упередженості студентів, фізичної привабливості викладачів для студентів. Тому зарубіжжі все більше схильються до думки, що SET потрібні для того, щоб допомогти викладачам поліпшити педагогічну майстерність, і ставлять під сумнів опертя на них під час прийняття рішень щодо кар'єрного росту викладачів, якщо немає переконливих доказів відсутності різного роду упередженості, невдоволеного ставлення студентів до більш вимогливих викладачів, які виставляють високі оцінки лише за наявності ґрунтовних знань.

Відтак, студентський рейтинг не може бути єдиним способом оцінювання, навіть незважаючи на багаторічний позитивний зарубіжний досвід. Тільки в сукупності з іншими видами оцінювання він забезпечує достовірність результатів оцінювання науково-педагогічних працівників. Чим ширша палітра оцінювань (самооцінювання, експертне оцінювання, повторне оцінювання студентами, оцінювання випускниками попередніх років тощо), тим достовірнішими будуть результати загальної оцінки діяльності науково-педагогічного працівника. Тому вважаємо, що студентські оцінки слід трактувати як інформаційні, а не остаточні та зважати на них, щонайперше, в питаннях підвищення кваліфікації викладачів, аналізу якості науково-педагогічного потенціалу закладу.

Відмова від студентського оцінювання не має сенсу з декількох причин. По-перше, позбавлення студентів змоги висловлювати думку з приводу якості освітніх послуг нівелює здобутки студентоцентрованого навчання. По-друге, порушується цілісність зв'язку по лінії «викладач – студент». По-третє, в умовах інститутської автономії, заклад буде позбавлений змоги дізнаватись, які чинники є домінантними у формуванні кадрового потенціалу.

Подальші дослідження

Вітчизняна педагогічна наука дотепер не приділяла належної уваги студентським оцінкам викладання. Зарубіжні дослідники, навпаки, активно вивчають різні аспекти цього питання – кореляцію якості навчання й студентських оцінок викладання, гендерну упередженість студентів, вплив фізичної привабливості викладачів на результати

оцінювання тощо. Окрім зазначених аспектів вельми перспективним для вітчизняної педагогічної науки вбачаємо проведення досліджень способів підвищення об'єктивності студентських рейтингів діяльності науково-педагогічних працівників, з'ясування значущості гласності результатів студентського оцінювання та впливу його результатів на обрання здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін за вибором.

Бібліографічні посилання

- Закон України «Про вищу освіту». (2014). No1556-VII. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- Сорока, Ю. Г. (2014). Практикуючи студентоцентровану освіту: діагностичні аспекти студентських очікувань. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи, 1101, Вип. 32, 190-194. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhISD_2014_1101_32_33
- Сосницька, Н. Л., & Глікман, С. (2017). Студентоцентричний підхід до професійної освіти в умовах сталого розвитку суспільства. Науковий вісник льотної академії. Серія : Педагогічні науки, 1, 377–381.
- Ткаченко, О.Б. (2011). Оцінювання якості професійно–педагогічної діяльності викладачів у США на сучасному етапі розвитку вищої школи. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб.наук. праць. Харків: НТУ «ХПІ», 29 (33), 247-259.
- Boring, A., Ottoboni, K., & Stark, P.B. (2016). Student evaluations of teaching (mostly) do not measure teaching effectiveness. ScienceOpen Research. <https://doi.org/10.14293/s2199-1006.1.sor-edu.aetbzc.v1>
- Cagri Tugrul Mart. (2017). Student Evaluations of Teaching Effectiveness in Higher Education. International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, Vol. 7, No. 10, 57-61. <http://dx.doi.org/10.6007/IJARBS/v7-i10/3358>
- Calaguas, Glenn M. (2012). Teacher effectiveness scale in higher education; development and psychometric properties. International Journal of Research Studies in Education, 1, 1–18. <https://doi.org/10.5861/ijrse.2012.108>
- Esarey, J., & Valdes, N. (2020). Unbiased, reliable, and valid student evaluations can still be unfair. Assessment & Evaluation in Higher Education, 45(8), 1106–1120. <https://doi.org/10.1080/02602938.2020.1724875>
- European Forum for Enhanced Collaboration in Teaching. (n.d.). European Principles for the Enhancement of Learning and Teaching. <http://bit.ly/EFFECTproject>
- Policies for Evaluating Faculty: Recommendations for Incorporating Student and Peer Reviews in the Faculty Evaluation Process. (n.d.). <https://www.utsystem.edu/sites/default/files/offices/academic-affairs/forms/Final%20Fac%20Eval%20Guidelines.pdf>
- Stroebe, W. (2020). Student Evaluations of Teaching Encourages Poor Teaching and Contributes to Grade Inflation: A Theoretical and Empirical Analysis. Basic and Applied Social Psychology, 42(4), 276–294. <https://doi.org/10.1080/01973533.2020.1756817>
- Weinberg, Bruce A., & Belton, M. (2009). Fleisher and Masanor Hashimoto. Evaluating Teaching in Higher Education. Journal of Economic Education 40, 3, 227–261.

References (Translated and Transliterated)

- Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu».[Law of Ukraine «On Higher Education»].(2014). No 1556-VII. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. (in Ukrainian).
- Soroka, Yu. H. (2014). Praktykuiuchy studentotsentrovano osvitu: diahnostychni aspekty studentskykh ochikuvan [Practicing student-centered education: diagnostic aspects of student expectations]. Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriiia : Sotsiologichni doslidzhennia suchasnoho suspilstva: metodolohiia, teoriia, metody, 1101, Vyp. 32, 190-194. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhISD_2014_1101_32_33 (in Ukrainian).
- Sosnytska, N. L., & Hlikman, S. (2017). Studentotsentrovanyi pidkhid do profesiinoi osvity v umovakh staloho rozvytku suspilstva [A student-centered approach to professional education in the conditions of sustainable development of society]. Naukovyi visnyk lotnoi akademii. Seriiia : Pedagogichni nauky, 1, 377–381. (in Ukrainian).
- Tkachenko, O.B. (2011). Otsiniuvannia yakosti profesiino–pedagogichnoi diialnosti vykladachiv u SSHA na suchasnomu etapi rozvytku vyshchoi shkoly [Assessment of the quality of the professional and pedagogical activity of teachers in the USA at the current stage of higher education development]. Problemy ta perspektyvy formuvannia natsionalnoi humanitarno-tekhnichnoi elity: zb.nauk. prats. Kharkiv: NTU «KhPI», 29 (33), 247-259. (in Ukrainian).
- Boring, A., Ottoboni, K., & Stark, P.B. (2016). Student evaluations of teaching (mostly) do not measure teaching effectiveness. ScienceOpen Research. <https://doi.org/10.14293/s2199-1006.1.sor-edu.aetbzc.v1>

- Cagri Tugrul Mart. (2017). Student Evaluations of Teaching Effectiveness in Higher Education. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, Vol. 7, No. 10, 57-61. <http://dx.doi.org/10.6007/IJARBS/v7-i10/3358>
- Calaguas, Glenn M. (2012). Teacher effectiveness scale in higher education; development and psychometric properties. *International Journal of Research Studies in Education*, 1, 1–18. <https://doi.org/10.5861/ijrse.2012.108>
- Esarey, J., & Valdes, N. (2020). Unbiased, reliable, and valid student evaluations can still be unfair. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 45(8), 1106–1120. <https://doi.org/10.1080/02602938.2020.1724875>
- European Forum for Enhanced Collaboration in Teaching. (n.d.). *European Principles for the Enhancement of Learning and Teaching*. <http://bit.ly/EFFECTproject>
- Policies for Evaluating Faculty: Recommendations for Incorporating Student and Peer Reviews in the Faculty Evaluation Process. (n.d.). <https://www.utsystem.edu/sites/default/files/offices/academic-affairs/forms/Final%20Fac%20Eval%20Guidelines.pdf>
- Stroebe, W. (2020). Student Evaluations of Teaching Encourages Poor Teaching and Contributes to Grade Inflation: A Theoretical and Empirical Analysis. *Basic and Applied Social Psychology*, 42(4), 276–294. <https://doi.org/10.1080/01973533.2020.1756817>
- Weinberg, Bruce A., & Belton, M. (2009). Fleisher and Masanor Hashimoto. Evaluating Teaching in Higher Education. *Journal of Economic Education* 40, 3, 227–261.

Відомості про автора

Ольга Ярошенко, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, головний науковий співробітник відділу інтеграції вищої освіти і науки Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна, o.yaroshenko@ihed.org.ua

Інформація про наукове періодичне видання

Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство» (*International Scientific Journal of Universities and Leadership*) внесено до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України за спеціальністю «011 Освітні, педагогічні науки» відповідно до наказу МОН України від 17 березня 2020 р. № 409.

Науковий журнал представлено у таких базах даних, реєстрах і пошукових системах: Crossref, Наукова періодика України (Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського), Directory of Open Access Journals (DOAJ), Educational Research Abstracts Online (ERA), European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences (ERIH PLUS), The Central European Journal of Social Sciences and Humanities (CEJSH), Library of Science (University of Warsaw), Index Copernicus International тощо.

RESEARCH ARTICLE

Students' Rating of the Activities of Scientific and Pedagogical Workers as a Tool of Student-Centered Learning

Olga Yaroshenko^{1*}

¹Institute of Higher Education, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

* o.yaroshenko@ihed.org.ua

Abstract

The article emphasizes that in the context of Ukraine's entry into the European Higher Education Area, the spectrum of didactic principles is expanding, among which the principle of student-centered learning is becoming more important. Based on the principles of student-centered learning, the students are responsible not only for their learning results but also for the components that influence the results, one of which is the evaluation of the activities carried out by academic and pedagogical workers. From now students of domestic institutions of higher education are involved not only in the development, improvement and evaluation of educational programs but also in the assessment of the professional active ties of teachers. To this end, higher education institutions are developing relevant normative documents and conducting surveys like "Teachers through the eyes of students".

It is noted that the world's leading education systems have significant achievements in student evaluation of the professionalism and personal qualities of teachers, and student evaluations of teaching (SET) serve as a basis for career growth, salary increases, etc. The domestic experience of student evaluations of scientific and pedagogical workers is not so long and successful; the evaluation is being formed. As a result, some problems arise, the effective solution of which depends on the internal normative provision of the procedure for conducting student evaluation of the activities of academic and pedagogical workers, obtaining reliable results and their further impartial use.

Attention is focused on the fact that the psychological aspects of the subject-subject relationship of the teacher and students affect the evaluation of scientific and pedagogical workers, therefore, its results should not be absolute, but reinforced and checked with the help of other types of evaluations. With the help of a questionnaire survey of teachers of domestic institutions of higher education, their generally trusting attitude to the results of student evaluations was found out.

The need for a balanced use of foreign experience in student evaluations is emphasized. For quite a long time of using the student rating (more than 50 years), foreign universities managed to avoid a number of risks and provide student ratings with leadership positions in the evaluation of the activities of scientific and pedagogical workers. Despite this, foreign researchers disagree about the effectiveness and objectivity of student ratings due to the influence on their results of the gender bias of some students, the physical attractiveness of scientific and pedagogical workers, different motivations of students to study, etc.

A conclusion was made about the importance for the students to evaluate the activities carried out by scientific and pedagogical workers as a factor in the introduction of student-centered learning, the need to study the foreign experience of student evaluations of teaching (SET) and its dissemination, but taking into account and avoiding the risks revealed in the article regarding the completeness of the reliability of student evaluations.

Author details

Olha Yaroshenko, Doctor Habilitated in Education, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, Chief Researcher of the Integration of Higher Education and Science Unit, Institute of Higher Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, o.yaroshenko@ihed.org.ua

Keywords:

scientific and pedagogical workers, student-centered learning, student rating, student evaluation of teaching (SET)

Language:

Ukrainian

Citation:

Yaroshenko, O. (2022). Students' Rating of the Activities of Scientific and Pedagogical Workers as a Tool of Student-Centered Learning. *International Scientific Journal of Universities and Leadership*, 13, 46-54. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2022-13-46-54> (in Ukrainian)